

Sesja plenarna CCBE 10 grudnia br.

W piątek 10 grudnia br. w godz. 9.00-16.30 odbyła się sesja plenarna CCBE. Ponieważ odwołano sesję stacjonarną w Berlinie, wszystkie delegacje spotkały się online. Delegację polską wspólnie reprezentowali mec. Joanna Wisła-Płonka (z ramienia KIRP) oraz adw. Bartosz Grohman, sekretarz NRA.

Sesję otworzyła prezes CCBE - Margaret Von Galen. Po krótkim wstępie i odsłuchaniu hymnu Unii Europejskiej Margaret von Galen powitała gości specjalnego Sesji - pana Yonko Grozeva - sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który wygłosił prezentację na temat ochrony praw człowieka poprzez praworządność.

Sędzia Grozev z niepokojem zauważył tendencje do zmian w wymiarze sprawiedliwości bardziej w stronę polityki niż praworządności. Wskazał, że ochrona praworządności nabiera teraz priorytetów. Wymiar sprawiedliwości musi być regulowany przez jasne prawo. W szczególności prawo karne musi być przejrzyste i zapewniać obywatelom ochronę praw. Ale nie zawsze tak bywa. Prawo musi być stosowane i interpretowane przez niezależne sądy zgodnie z dyspozycją art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Sędzia Grozev zauważył, że nawet jeśli dane kraje (strony Konwencji) się nie zgadzają z zasadami, to i tak muszą je bezwzględnie stosować. Podkreślał rolę podziału władzy i jej oddzielenie władzy sądowniczej od władzy wykonawczej. Niezależność musi być de iure i de facto. Podkreślał kwestię niezależności sędziów, którą gwarantują wyłącznie jasne kryteria mianowania, nieodwołalności i nieusuwalności. Wskazywał tu przykład Węgier. Sędzia sam musi mieć dostęp do niezależnego sądu i wolności wypowiedzi. Poruszył kwestię mianowania sędziów - wskazał tutaj orzeczenie dotyczące Islandii sprzed roku, gdzie zakwestionowano sposób mianowania sędziów sądu apelacyjnego. Podkreślał, że gwarancje procesowe są istotne dla każdej strony oraz dla samego sądu. Mianowanie sędziów jest kluczowe dla zapewnienia gwarancji procesowych. Wskazał Polskę jako przykład, gdzie Europejski Trybunał Sprawiedliwości w Luksemburgu TS zakwestionował wdrożone regulacje. Polskie reformy zostały kwestionowane i stwierdzono wiele naruszeń prawa EU i Konwencji. Przypomniął brzmienie Art. 47 Traktatu Europejskiego i ponownie wspomniął o jakości prawa. Znowu podał przykład sprawy: Komisja EU p-ko Polsce - przytoczył sprawę, w której ETS wskazał, że w tych kwestiach nie może być żadnych odstępstw. To fundamenty prawa EU. Istnieje zagrożenie praworządności. Mówił o tym wprost ETS. Polem ochrony są sądy narodowe - znowu wspomniął kryzys praworządności w Polsce. Podkreślił rolę profesji prawniczych w ochronie praworządności.

Kolejno zabrał głos Piers Gardner, który odwołał się do prezentacji. Przytoczył przykłady naruszenia art. 47 Traktatu. Stwierdził, że z punktu widzenia CCBE - ETPCz jest przeciążony sprawami. Zapytał, co my jako prawnicy możemy zrobić aby wesprzeć ETPCz w pracy i zredukować opóźnienia?

Sędzia Grozev wyraził zainteresowanie zbieranymi przez CCBE informacjami. Stwierdził, że odpowiedź na takie pytanie nie jest prosta. Ilość skarg rośnie, a sąd jest ograniczony. Nie ma prostej odpowiedzi jak to rozwiązać. Na pewno przydatne będą rozwiązania techniczne, aby usprawnić procedury. Kwestia składania samych skarg - tutaj należy rozpowszechniać wiedzę, jak to robić. To na pewno zmniejszy to czas, jaki sąd musi poświęcać na analizę skargi.

Carlo Forte zgodził się, że przekaz jest jasny. Cały kontynent ma ten sam problem z opóźnieniami. Zapytał jak współpraca pomiędzy ETS i ETPCz może to poprawić.

Sędzia Grozev podkreślił, że współpraca jest już teraz, ale specyfika obu sądów (ETPCz rozpoznaje skargi w sprawach indywidualnych, a ETS bardziej instytucjonalnych) temu nie do końca sprzyja.

Laurent Petiti (pomimo utrudnień technicznych) podniósł, że znane nam jest orzecznictwo, ale martwi się o orzecznictwo w zakresie ochrony tajemnicy adwokackiej.

Sędzia Grozev zauważył, że ETPCz wspiera prawników w ich profesji dostrzegając wagę tajemnicy adwokackiej, przytoczył kilka przykładów, gdzie ETPCz zabierał głos w tych kwestiach zawsze – w jego ocenie – podkreślając znaczenie tajemnicy dla klienta. Wskazał na nadużycia władz w podsłuchiowaniu adwokatów, co każdorazowo musi być piętnowane. Istotne są jednak krajowe regulacje i to one definiują zakres ochrony tajemnicy.

W dalszej kolejności zaprezentowano zmiany w składach delegacji (Bułgaria, Słowenia, Islandia, Wielka Brytania, Szwajcaria, Niemcy, Dania, Belgia, Irlandia).

Margaret von Galen kontynuowała sprawozdanie z aktywności Prezesa za ostatni okres od października 2021.

Komitet finansowy przygotował sprawozdanie. Claudia Seibel zapewniła, że stan finansów jest dobry z uwagi na pandemię i poczynione na spotkaniach stacjonarnych oszczędności. Składki członkowskie pozostają bez zmian. W głosowaniu zatwierdzono sprawozdanie.

Margaret von Galen przedstawiła wnioski o odroczenie dyskusji na temat zmian w statutach CCBE. Delegacje zgłosiły bowiem postulat, aby kwestie statutowe dyskutować na spotkaniu stacjonarnym. Wniosek przeszedł znaczną większością głosów. Polska delegacja przyłączyła się do wniosku o odroczenie tej debaty.

Dirk von Gerven zapowiedział, że omawianie zmian w statucie CCBE będzie podjęte na sesji stacjonarnej. Peter Szabo z delegacji węgierskiej – zauważył, że głosowanie tak przeszło, gdyż delegacje mają potrzebę żywej dyskusji nad poszczególnymi zapisami, co w przypadku sesji zdalnej jest utrudnione.

Margaret von Galen poruszyła kwestie statusu delegacji brytyjskiej w CCBE. W związku z Brexitem status Brytyjczyków pozostał niejasny. Rekomendowano dalszą partycypację delegacji brytyjskiej w pracach i członkostwie CCBE. Polska delegacja zgodnie poparła stanowisko zgodnie z którym Brytyjczycy pozostaną członkiem hybrydowym.

Kolejnym punktem porządku obrad były wybory Prezesa oraz I, II i III wiceprezesa CCBE. Delegacje zgodnie zdecydowały o wyborach kolejno: Jamesa MacGuilla (Prezes), Panagiotisa Perakisa (I wiceprezes), Pierra-Dominique Schuppa (II wiceprezes) oraz Thierrego Wickersa (III wiceprezes).

W dalszej części Rupert Manhart przedstawił dokument na temat Przeciwdziałania Praniu Brudnych Pieniędzy (AML). Omawiał zagadnienia związane m.in. z definicją pomocy/porady prawnej na potrzeby dokumentu.

Kolejno omówiono dokument na temat szkolenia. 3-letni plan zmierzający do poprawy dostępu do funduszy szkoleniowych EU dla prawników omówił Nikolaos Koutakis. Zwrócił uwagę na wagę problemu. Szkolenia są potrzebne a do tego potrzeba funduszy, aby zapewnić odpowiedni poziom szkoleń. Training Committee CCBE pracuje nad strategią polepszenia dostępu do funduszy EU dla prawników europejskich. Wskazał, że na dzień dzisiejszy tylko duże organizacje prawnicze mają dostęp do funduszy. Komitet proponuje opublikowanie planu szkoleń podobnych do szkoleń proponowanych np. sędziom.

Kolejno przedstawiono delegacjom (Stefan von Raumer) kwestię złożenia przez CCBE opinii Amicus Curiae do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (trzej niemieccy prawnicy skarżą, iż w wyniku przeszukania ich kancelarii (sprawa VW i Audi, które fałszowały wyniki pomiaru szkodliwości spalin) prokuratura pozyskała dokumenty objęte tajemnicą adwokacką. Firma prawnicza zebrała bowiem materiały dotyczące sprawy w związku z wewnętrznym dochodzeniem zleconym przez Grupę Volkswagena. Tymczasem dokumenty te zajęła prokuratura i wykorzystała w swoim śledztwie. Zdaniem delegacji niemieckiej, narusza to fundamentalne prawa od tajemnicy adwokackiej i podważa zaufanie do zawodu prawnika.

Bertrand Debosque z delegacji francuskiej w punkcie poświęconym deontologii przedstawił dokument Modelowego Kodeksu Postępowania. Po przyjęciu dokumentu przez Committee w październiku 2021 Sesja Plenarna przegłosowała jego przyjęcie. Dokument nie jest wiążący ale stanowi punkt miarodajnego odniesienia i jest próbą ustandaryzowania postępowania. Frans Kuppe oświadczył, że delegacja Niderlandzka wstrzymała się od głosu, ale nie z uwagi na jego teść, ale głównie z uwagi na jego niewiążący i jedynie rekomendacyjny charakter.

Kolejno omówiono materiał dotyczący dostępu do wymiaru sprawiedliwości (Access to Justice). Dokument przedstawiła Elisabeth Scheuba. Podnosiła ona, że kluczową kwestią jest wzmacnianie mechanizmów demokratycznych, gdyż pojawia się silny i niepokojący trend do atakowania dziennikarzy i prawników, którzy aktywnie wykonując swoje obowiązki nie sprzyjają poszczególnym rządóm. Stanowi to ogromne zagrożenia dla niezależności obu profesji i przekłada się wprost na sytuację klientów. Przedstawiła też dokument stanowiący odpowiedź na publiczną konsultację inicjatywy anty-SLAPP („Strategic lawsuit against public participation”). SLAPP to coraz częściej zauważane działania zmierzające do cenzurowania, zastraszania i uciszania krytyków poprzez inicjowanie przez władze postępowań karnych, cywilnych przeciwko oponentom i obciążanie przeciwników politycznych kosztami obrony i zastępstwa prawnego aż do momentu, kiedy zaprzestaną krytyki władzy lub działań opozycyjnych.

Po przerwie ogłoszono oficjalnie, że tegoroczną nagrodę Praw Człowieka CCBE otrzymują zagrożeni adwokaci w Afganistanie oraz czworo białoruskich adwokatów zaangażowanych w obronę praw człowieka, są to - Lilia Własowa, Maksim Znak, Leanid Sudalenka, Dmitrij Łajewski. Trzej nagrodzeni białoruscy adwokaci obecnie są uwięzieni. Obecny na posiedzeniu był jedynie Dmitrij Łajewski i żona Maksima Znaka - Nadia Znak.

Laudację dla nagrodzonych wygłosił Stefan von Raumer, a przemówienie na temat praw człowieka wygłosiła Michelle Bechelet, Wysoki Komisarz ds. Praw Człowieka przy ONZ. Przypomniała, jakie utrudnienia i wyzwania napotykają nagrodzonych. Mówiła o okropnościach świata, naruszaniu praw obywateli i dzieci, które niejednokrotnie zmuszane są do pracy. Ludzie tacy nie mają nawet dostępu do pomocy prawnej, a ci, którzy ją próbują nieść potrzebującym narażają się władzy na upokorzenia i utratę prawa do wykonywania zawodu.

Nadia Znak -żona uwięzionego Maksima odczytała jego list.

Dmitrij Łajewski w swoim wystąpieniu z bólem przyznał, że w realiach białoruskich ludzie w togach nie stosują prawa, w procesie intencjonalnie pomijają dowody. Ludzie są skazywani za przestępstwa których nie popełnili. Dmitrij opisywał liczne prześladowania jakich doświadczają białoruscy adwokaci. Represje dotyczą rodzin, kancelarie są przeszukiwane, prawnicy podsłuchiwani i śledzeni. Jakikolwiek wsparcie prawne dla opozycjonistów bądź osób prześladowanych przez reżim kończy się prześladowaniami adwokatów.

Margaret von Galen podziękowała za oba wystąpienia i wyraziła podziw dla odwagi białoruskich kolegów.

Pedro Portellano przedstawił dokument na temat sztucznej inteligencji i zasad odpowiedzialności cywilnej za pracę AI.

Noemi Alarcon przybliżyła kwestie związane z migracją. Omówiła Forum konsultacyjne Frontexu i akcję „Prawnicy Europejscy na Lesbos”. Philip Worthington przedstawił prezentację na temat pracy Prawników Europejskich na Lesbos. Opisał sytuację na wyspach Lesbos, Samos i w samych Atenach. Ponad 10.000 uchodźców szuka azylu w Europie, w samej Grecji. Prawnicy w swojej pracy na Lesbos skupiają się na pomocy w zakresie przygotowania dokumentów z podaniem o azyl, pomagają w łączeniu rodzin i zajmują się dziećmi pozostawionymi bez opieki. Prawnikiem z Lesbos udało się wyszkolić ok. 20 ochotników, którzy zgodzili się zdalnie pomagać uchodźcom. Zachęcał do odwiedzania strony Prawników na Lesbos, aby zapoznać się ze szczegółami ich pracy i dowiedzieć się

jak im można pomóc: www.elil.eu

Kolejno omówiono sprawy PECO (współpraca z adwokatami spoza EU). Pracę komitetu PECO przedstawił Roman Zavrsek.

W dalszej części omówiono sprawy związane z IT (Jiri Novak). Komitet monitoruje rozwój sztucznej inteligencji i jej coraz szersze zastosowania. Trwają prace nad E-Kodeksem. Głos zbierał jeszcze James MacGuill i Simone Cuomo.

Następnie Alonso Hernandez-Pinzon omówił temat związany z Europejską Fundacją Prawników (ELF). Poinformował, że ELF udało się otrzymać granty na działalność w 2022.

Francuska delegacja - Laurent Pettiti - wyjątkowo obszernie omówiła dokument zatytułowany - Raport Okrągłego Stołu - „Instrument prawny wiążący profesje prawnicze: Potrzeba Wymierzania Sprawiedliwości i Poszanowania Praworządności”.

Na koniec Margaret von Galen pożegnała się ze wszystkimi kończąc swoją kadencję Prezesa CCBE.

